

11.3.2025

Pohjois-Karjalan Pystykorvakerho ry
Mertalantie 81
83900 Juuka

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: MMM:n lausuntopyyntö <https://mmm.fi/lausunnolla>

Lausuntopyyntö (Dnro VN/36093/2024)

Lausunto maa- ja metsätalousministeriön luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi metsästyslain 41 §:n muuttamisesta

Pohjois-Karjalan Pystykorvakerho ry kiittää mahdollisuudesta lausua esityksen kohteena olevasta asetusluonnoksesta.

Hallituksen esitys lisäyksistä lakitekstiin (alueellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten vaatimusten huomion ottaminen) sekä maa- ja metsätalousministeriön asetuksenantovaltuudesta (koskien poikkeuslupien päämääriä ja suotuisen suojelutason vähimmäismääriä kannanhoitoalueittain) on mielestämme sinällään erittäin suositeltava. Jos valitukset saadaan lakimuutoksella merkittävästi vähenemään tai loppumaan, niin se mahdollistaa laajemminkin suurpetopolitiikan ohjauksen ja kannanhallinnan kehittämisen intressitahojen yhteistyönä. Ruotsin malli antaa tähän hyvää osviittaa.

Mielestämme luonnoksen luvun 4.2 *Pääasialliset vaikutukset* pitäisi kuitenkin olla perusteellisempi, jotta alueelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaikutukset saisivat niille kuuluvan painoarvon lain perusteluissa ja sitä kautta myös poikkeuslupapäätöksissä. Yhdistyksemme näkökulmasta pidämme suurimpana puutteena metsästyskoiratoimintaan kohdistuvien vaikutusarvioiden puuttumista lakiesityksestä. Tuomme lausunnossamme esille myös tarpeen lisätä avoimuutta suurpetopolitiikan toteutuksessa esim. alueellisen suurpetojen kannanhoitosuunnittelun yhteydessä, ehdotuksen suden DNA-näyteaineiston avaamisesta tiedeyhteisölle ja tarpeen säätää kotieläin-/koiravahingon aiheuttaneen suden välittömästä poistamisesta.

Metsästyskoiratoiminnan hiipumisen vaikutukset

Luvussa 4.2 *Pääasialliset vaikutukset* todetaan: ”On kuitenkin syytä arvioida vaikutuksia sille, että suurpetojen ns. kannanhoidollinen metsästys olisi jatkossakin estynyt.” Ko. vaikutusarvio on kuitenkin nykyversiossa varsin kevyt. Yhdistyksemme näkökulmasta pidämme sen suurimpana puutteena metsästyskoiratoimintaan kohdistuvien vaikutusarvioiden puuttumista. Etenkin kaukana omistajistaan hakevien metsästyskoirien rekisteröintimäärät ovat pudonneet viime vuosina merkittävästi ja sama kehitys uhkaa jatkua, jos nykyinen suurpetopolitiikka jatkuu. Jos koirilla metsästäminen loppuu

Suomesta, niin sillä on hyvin merkittäviä alueellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä vaikutuksia, joita avaamme alla.

Alueelliset vaikutukset: Metsästysseurat eivät käytännössä voi toimia ilman koiria. Erityisesti hirvikannan hallinta edellyttää toimivien koirien olemassaoloa. Perinteinen ihmisvoimin tapahtuva ajometsästys ei nyky-yhteiskunnassa ole toimiva malli kyläyhteisöjen vähäväkisyyden takia. Hirvijahti on pitkälti osaavien ja harrastukseensa investoineiden koiranohjaajien varassa. Jos nämä ihmiset luopuvat harrastuksestaan rajoituksetta kasvavan susikannan takia, niin hirvijahti ei onnistu. Tästä seuraa lisääntyneitä taimikkotuhoja ja henkilövahinkoja liikenteessä. Ko. koiranohjaajien joukosta löytyvät myös SRVA-toimijat. Mahdollinen metsästyskoiratoiminnan hiipuminen vie pohjan pois myös SRVA-toiminnalta ja sen jälkeen kolarieläimien eettinen poistaminen luonnosta tulee hyvin vaikeaksi.

Koirajärjestöt ja metsästysseurat pitävät merkittävältä osaltaan yllä maaseudun elinvoimaisuutta. Metsästysseurat saavat tuloja vieraslupien ja vieraiden majoittamisen kautta ja alueen yrittäjät mm. majoitus- ja ravitsemuspalveluiden kautta. Esimerkiksi karhun metsästyksen loppuminen on aiheuttanut useissa alueemme metsästysseuroissa tuhansien euron tulojen menetyksen/seura vieraslupien ja majoituspalveluiden myynnissä. Yhdistystoiminnassa viisikin tuhatta euroa on merkittävä summa, jonka paikkaaminen ei ole helppoa. Tämä raha on tyypillisesti tullut alueellemme ulkomaisilta tai eteläsuomalaisilta metsästäjiltä eli se on ollut aitoa vientituloa.

Sosiaaliset vaikutukset: Maaseudullamme harrastusmahdollisuudet ovat kaikkiaan vähäiset. Koirilla tapahtuva metsästys ja koetoiminta ovat tässä kokonaisuudessa erittäin tärkeä osa, jota ei saa päästää tuhoutumaan. Koirien avulla metsästyksen ja koetoiminnan ympärillä tapahtuva sosiaalinen toiminta ehkäisee syrjäytymistä, joka on esim. Pohjois-Karjalan maaseudulla vakava ongelma. Toisaalta koiran kanssa metsästämisellä on yksilötasolla hyvin vahva palauttava ja stressiä lievittävä vaikutus, eikä metsästyksen myötä tuleva liikuntakaan ole pahaksi terveydelle. Koiratoiminta verkottuu myös kansallisesti ja kansainvälisesti. Näillä sosiaalisilla verkostoilla on erittäin tärkeä rooli mm. kestävään metsästyksen liittyvän osaamisen levittäjänä.

Koiralla metsästäminen ja metsästyskoiratoiminta ylipäätään parantaa harrastajien ja elämäntavakseen erästelijöiden henkistä ja fyysistä terveyttä. Metsästys ja metsästyskoiratoiminta parantavat monilla elämän laatua ja ne ovat suorastaan elämäntapoja. Tämä korvaa osaltaan mahdollisen korkeamman tulotason etelän kasvukeskuksissa. Muutto kasvukeskuksiin toisi ehkäpä mukanaan uudenlaisia ongelmia - luontosuhteen katkeaminen kerrannaisvaikutuksineen näistä ehkäpä merkittävimmästä päästä. Em. tekijät alentavat hyvinvointialueiden menoja suoraan; ilman minkäänlaisia investointeja.

Sivistykselliset vaikutukset: Metsästys haukkuvalla lintukoiralla on koko maailman mittakaavassa paitsi vanha, myös ainutlaatuinen metsästysmuoto, joka on Fennoskandian alueella kehittynyt ja jota sen ulkopuolella ei tiettävästi juuri harjoiteta. Paitsi haukkuvalla lintukoirilla metsästys, myös itse koirien geeniperimä on nähty suojelun arvoiseksi. On muistettava, että Suomi on mukana kansainvälisessä biodiversiteettisopimuksessa (Rio, 1992), johon sisältyvät mm. geenivarojen suojelu ja käyttö. Tämä koskee paitsi luonnonvaraisia lajeja, myös ns. maatais- eli alkuperäislajeja eli paikallisiin olosuhteisiin

jalostettuja hyötykasvilajikkeita ja eläinrotuja, joita tavataan vain hyvin suppeilla alueilla maailmassa.

Meillä on Suomessa globaali vastuu erityisesti kotimaisten metsästyskoirarotujemme (suomenajokoira, suomenpystykorva, karjalankarhukoira ja pohjanpystykorva) perimän säilyttämisestä ja rotujen kehittämisestä rotujärjestöjen jalostustavoitteiden mukaisesti. Em. rotujen rekisteröintimäärät ovat pudonneet viime vuosina merkittävästi ja hyvin todennäköisenä syynä on pidettävä vallitsevaa suurpetopoliittikkaa (Taulukko 1). On huomattava, että kaikkien koirien rekisteröinnit ovat vähentyneet ko. aikavälillä. Syynä lienee korona-ajan piikki rekisteröinneissä. Ohjaajasta kaukana hakevien koirien rekisteröinnit ovat kuitenkin kokonaisuutena ottaen vähentyneet selvästi kaikkien koirien rekisteröintiä nopeammin. Surullisimpana esimerkkinä rekisteröintimäärien laskusta on karjalankarhukoiran tilanne. Karjalankarhukoiran vuotuiset rekisteröinnit alenivat vuonna 2024 kaikista koiraroduista (esim. seurakoirat ja palveluskoirat mukaan lukein) eniten rekisteröityjen pentujen lukumäärällä mitattuna. Sen rekisteröinnit ovat puolittuneet viimeisen viiden vuoden aikana ja pääosa pudotuksesta ajoittuu viimeiseen vuoteen. Karjalankarhukoiran rekisteröintimääriä ovat todennäköisesti vähentäneet sekä susikannan rajoittamaton kasvu että karhunmetsästyksen päättyminen. Myös muiden suurriistakoirien kohdalla tilanne on jokseenkin vastaava kuin karjalankarhukoiralla. Nykyisellä kehityksellä menetämme erittäin arvokkaan osan suomalaisten metsästyskoirien perimää ja tehty jalostustyö mitätöityy.

Taulukko1. Suosituimpien ohjaajasta kaukana hakevien metsästyskoirarotujen rekisteröintien kehitys viimeisen viiden vuoden aikana. (lähde: Kennelliitto, <https://jalostus.kennelliitto.fi/frmRekisteroinnit.aspx?Lang=fi>)

						muutos	muutos, %	muutos, %
	2020	2021	2022	2023	2024	2023-2024	2023-2024	2020-2024
beagle	514	552	475	406	469	63	15,50 %	-8,75 %
dreeveri	368	412	408	428	346	-82	-19,20 %	-5,98 %
harmaa norjanhervikoira	810	641	764	569	463	-106	-18,60 %	-42,84 %
itäsiperialaika	292	293	314	188	197	9	4,80 %	-32,53 %
jämtlanninpystykorva	1411	1471	1199	1013	892	-121	-11,90 %	-36,78 %
karjalankarhukoira	701	789	529	626	355	-271	-43,30 %	-49,36 %
pohjanpystykorva	396	409	464	328	297	-31	-9,50 %	-25,00 %
suomenajokoira	1096	1230	932	943	796	-147	-15,60 %	-27,37 %
suomenpystykorva	691	847	679	625	589	-36	-5,80 %	-14,76 %
kaikki koirat (kaikki rodut)	49000	52841	48726	43813	40364	-3449	-7,90 %	-17,62 %

Suurpetopoliitiikan toteutus

Luottamus LUKE:n ja metsästäjien välillä aluetasolla on ensiarvoisen tärkeää kokonaisekstävään suurpetojen kannanhallintaan tähdittäessä. Nykyinen tilanne, jossa metsästäjien ja LUKE:n välillä ei ole vahvaa luottamusta (mm. Tassu -merkintöihin pohjautuvien kanta-arvioiden osalta), pitää saada päättymään avoimuutta ja rakentavaa vuoropuhelua lisäämällä. Tämä voitaisiin toteuttaa esim. lakiehdotuksessa mainitun alueellisen kannanhoitosuunnittelun yhteydessä.

Suden DNA-näyteaineiston avaaminen tiedeyhteisön analysoitavaksi olisi konkreettinen ja vaikuttava avoimuustoimi. Avoin tiede ja avoimet aineistot ovat yleistymässä. Osa julkaisusarjoista edellyttää jo nykyään aineiston avaamista. Toisaalta julkisin varoin kerätty paikkatieto on lähtökohtaisesti julkista (EU:n paikkatietodirektiivi). Tästä on esimerkkinä avoin metsävaratieto. Useampien organisaatioiden tekemien analyysien kautta saataisiin verrokkitutkimuksia ja samalla todennäköisesti myös parannettua luottamusta LUKE:n esittämiin kanta-arvioihin ja niiden pohjalta luotuihin susikannan viitearvoihin. DNA-näyteaineistojen avaaminen tiedeyhteisölle on perusteltua myös siksi, että suuren osan aineiston keruusta tekevät metsästäjät ja he voisivat teetättää kontrollianalysit haluamallaan tutkimuslaitoksilla avoimia DNA-näyteaineistoja käyttäen.

Vahinkoa aiheuttaneen suden välitön poistaminen pitäisi kirjoittaa lakitekstiin, vaikka se ei olekaan varsinaista kannanhoidollista metsästystä. Kerran koiran tai kotieläimen tappanut susi on jo oppinut ko. tavan ja on todennäköisesti taipuvainen sitä myös jatkamaan. Kaikki sudet eivät ole koirille/kotieläimille vaarallisia.

Lausunnon keskeinen sisältö

Hallituksen esitys lisäyksistä lakitekstiin (alueellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten vaatimusten huomion ottaminen) sekä maa- ja metsätalousministeriön asetuksenantovaltuudesta (koskien poikkeuslupien päämääriä ja suotuisen suojelutason vähimmäismääriä kannanhoitoalueittain) on mielestämme erittäin suositeltava. Jos valitukset saadaan lakimuutoksella merkittävästi vähenemään tai loppumaan, niin se mahdollistaa laajemminkin suurpetopoliitiikan ohjauksen ja kannanhallinnan kehittämisen intressitahojen yhteistyönä. Ruotsin malli antaa tähän hyvää osviittaa.

Luonnoksen luvun 4.2 *Pääasialliset vaikutukset* pitäisi olla perusteellisempi, jotta alueelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaikutukset saisivat niille kuuluvan painoarvon lain perusteluissa ja sitä kautta myös poikkeuslupapäätöksissä. Yhdistyksemme näkökulmasta pidämme suurimpana puutteena metsästyskoiratoimintaan kohdistuvien vaikutusarvioiden puuttumista lakiesityksestä. Tuomme lausunnossamme esille myös tarpeen lisätä avoimuutta suurpetojen kansallisessa ja alueellisessa seurannassa sekä tarpeen kotieläin- tai koiravahingon aiheuttaman suden välittömälle poistamiselle.

Keskeiset toimenpide-ehdotuksemme ovat: (1) metsästyskoiratoiminnan turvaamisen mukaan ottaminen lakimuutoksen perusteluihin; ottaen huomioon alueelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset näkökohdat, (2) suden DNA-näyteaineiston avaaminen tiedeyhteisön käyttöön ja (3) vahinkoa aiheuttaneen suden välittömän poistamismahdollisuuden lisääminen lainsäädäntöön.

Joensuu 11.3.2025

Juhani Puhakka
puheenjohtaja
Pohjois-Karjalan Pystykorvakerho ry